

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1706

IV. Quod non est licitum in lege, Necessitas facit licitum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62649](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62649)

mas 2. 2. q. 78. art. 4. Navarr. in cau. 1. §. Si sacerdos, de Panis. dist. 6. Laiman. cit. Lib. 2. tract. 3. cap. 13. n. 1. & alii DD. secundum quos, urgente necessitate vel notabili utilitate suadente, mutuum ab eo, qui usuras exacturus: & Sacramenta peti possunt à parochio concubinario, qui ea sine prævia peccatorum confessione & contritione ministraturus non ignoratur: licet, iustâ ejusmodi causâ non subsistente, neutrum licitè fiat.

8. Tertiò, quin, merè Passivo Pusillorum scandalò insuper habitò, ad actionem, ejusve omissionem obligamur, quando eâ propriâ vel alienâ etiam corporalis salutis detrimentum vel grave damnum Reipublicæ impediri posse, rationabiliter judicamus, Laiman. l. cit. §. Tertiò, ubi ex hac ratione hæreticos & malefactores alios, spirituali ipsorum ruinâ non attentâ, ultimò supplicio affici posse, observat. His tamen non obstantibus

Quartò, ad cavendum scandalum Passivum omitti vel exerceri actio debet, quando nec aliena nec propria necessitas vel utilitas ad eam nos cogit, Laiman. cit. n. 8. Ratio est; quia, cum tali casu sine incommodo possimus, spirituale proximi detrimentum impedire tenemur, Charitatis & Misericordiæ lege nos obligante.

Multò tamen major obligatio est cavendi scandalum Pusillorum quàm Pharisæicum; cum illorum ex ignorantia vel infirmitate: istorum autem scandalum ex perverâ voluntatis malitia accipiatur: magis autem condescendum sit ex infirmitate, ignorantivæ, quàm ex mera malitia spirituale damnum patienti: & propterea Christus Dominus, sicut, *Va, ait, illi, qui scandalizaverit unum de pusillis*, Matth. cap. 18. v. 7. sic exiguam rationem Pharisæicæ malignitatis habendam verbò & exemplo suo docuerit apud

eundem Evangelistam, *Sinite, cæci sunt & duces caecorum*, cap. 19. v. 14. S. Thomas cit. q. 43. art. 7. & 8. Suarez de Charitate disp. 10. s. 4. n. 8. & Palao Disp. 6. cit. p. 16. n. 6.

REGULA IV.

Quod non est Licitum in lege; Necessitas facit Licitum.

SUMMARIUM.

1. Necessitas alia Absoluta, alia Moralitatis;
2. Et hæc alia Extrema, alia Gravis, vel Communis;
3. Absoluta à pœna & culpa semper excusat.
4. Moralitatis nullam actionem Lege Naturali;
5. Positivâ autem veritam, si gravis, sæpe;
6. Non semper licitam reddit & corroborat;
7. Saltem, si recurri nequeat ad superiorem.
8. Communis necessitas non excusat.
9. Regula proposita sensu.

Necessitas est Vis quædam, actionem ejusve omissionem ita inducens; ut aliter fieri non possit: estque vel Absoluta vel Moralitatis, prout aliquid aliter fieri nequit vel simpliciter aut saltem naturaliter, vel solummodo moraliter, hoc est, sine magna difficultate. Posterior hæc sive Moralitatis necessitas ulterius trifariam dividitur in Extremam, Gravem & Levem seu communem. Extrema est, cum vitæ vel periculose infirmitatis; Gravis, cum sine honoris, famæ, fortunarum magno periculo; Communis, cum sine labore
Y y y 2

vel molestia, communiter accidere solita, aliquid fieri non potest. Quò de necessitatis varietate præmissò, quando propositæ Regulæ locus, aut secus & quis ejus sensus sit, planum erit, si discrimen etiam inter Jura statuatur.

Primò enim actionem vel omissionem quocunque Jure vetitam & illicitam necessitas absoluta eatenus cohonestat; ut ejus vi aliquid faciens vel omittens ab omni culpa & pœna excusetur, *c. Sacris 5. de Lis, que vi merisve caus.* S. Thomas 1. 2. q. 6. art. 5. & Azor p. 1. *Instit. lib. 1. cap. 9. q. 3.* Ratio est; quia talis necessitas voluntarium & liberum tollit: culpa autem seu peccatum usque ad eò voluntarium malum est; ut nullo modo peccatum sit, si voluntarium non sit, ut ait S. Augustinus relatus *pr. 15. q. 1.* sic enim à culpa & pœna excusatur fidelis, cujus renuentis manus vi ab aliquo adhibita movetur, ut ex ea in subjectum ignem decidens thus incendatur: & legis Ecclesiasticæ transgressor non est, qui die Festo Sacrum, Confessionem peccatorum annuam & Paschali tempore sacram communionem omittit; quòd detineatur carcere, & sacerdotis copiâ destituatur.

Secundò, actionem illicitam Jure Naturali ulla, etiam extrema, necessitas Moralis cohonestare & licitam reddere non potest, Sylvester *V. Necessitas*, Vivianus & Wagnereck *in Reg. cit.* Ratio solida est; quia hòc Jure illicita intrinsicè atque essentialiter mala sunt, nulloque casu bona honestaque evadere possunt; cum essentia rerum nequeant mutari; sic enim perjurium & simplex etiam mendacium, tam officiosum quam perniciosum, nulla etiam extrema necessitas cohonestat, *can. Mibi 11. can. Ne quis 12. Ec. 22. q. 1.* Unde duce S. Thoma 2. 2. q. 110. art. 4. & ipso S. Augustino in verba; *Perdes omnes, qui loquuntur*

mur mendacium, Psalm. 5. 9. 7. & *Lib. contra Mendacium cap. 17.* à T. T. vanitatis meritò redarguitur ac rejicitur Opinio Origenis *in Epistol. ad Galat.* Cassiani *Collat. 17. cap. 17.* & aliorum asserentium, perinde, ut pharmacò, sic & mendaciò subinde boni malique causâ utendum; cum enim mendacium intrinsicè malum sit, in omnia & omni casu peccatum erit, juxta illud, *Omne, quod à veritate distordat, iniquitas est*, S. Bernard. *de Modo bene vivendi Serm. 31.*

Tertiò, actionem vel omissionem, vetitam lege merè Positivâ, Moralis, nec solum extrema, sed gravis quoque necessitas sæpe, aliquando etiam Divinâ lege interdictam, licitam reddit, secundum *Reg. cit. & tritum, Necessitas non subiacet legi, c. Quandò 4. de Consuetud.* sic enim licitè panes Propositionis comedit David, 1. Reg. cap. 21. v. 6. & Machabæi cladem ab hostibus imminentem in Sabbatho propulsârunt 1. Machab. cap. 2. v. 38. non obstante lege divina, vetante actionem utramque. Simili modo, humanæ legis prohibitionem non obstante, licitè carnes in Quadragesima comedit æger, & inopiâ laborans tempore famis, *c. Consilium 2. de Observat. Jejun.* & sacerdos Missam celebrat in loco prophano, si fidelium ad Divina audienda confluentium multitudinem Ecclesiæ angustia non admittant; quantumvis à carnibus abstinentia & jejunium Quadragesimali tempore fidelibus præceptum, *c. Consilium cit. §. fin.* & in ejusmodi loco Missæ celebratio lege Ecclesiastica sit interdicta *can. Sicut 11. & can. Nullus 15. dist. 1. de Consecr.* Ratio est; quia legislator Divinus, licet ad legum suarum observationem cum quovis fortunarum, fama, vitæque periculo obligare absolutè valeat, ordinariè tamen humanæ conditioni, imbecillitati que eas solet accommodare; ut

Sare; ut non obligent, quando sine ejusmodi manifesto periculo nequeunt observari, S. Thomas 1. 2. q. 100. art. 8. Suarez Lib. 3. de LL. cap. 30. n. 6. & Laiman. Lib. 1. tract. 4. cap. 14. n. 6.

6. Dixi, *Sape & Aliquando*; quia legem Positivam etiam humanam cum rerum, honoris, ipsiusque vitæ periculo observandi obligatio est. Imprimis, quando ea publicum bonum totius communitatis aliàs grave discrimen subituræ spectat; sic enim sigillum Sacramentale violari à Confessario, à Parocho tempore pestis oves & à milite statio deferri non potest, quantumvis fractione illâ & istarum desertione mortis aliàs certò imminentis periculum valeat vitari. Ratio est; quia bonum commune animarum, civitatis & exercitûs, quod illius & istarum custodia spectat, multum præponderat vitæ, famæque & fortunæ bonis alicujus privati, Covarruvias in c. Alma p. 1. §. 3. n. 9. Suarez cit. cap. 30. n. 4. & Palao Tract. 3. disp. 1. p. 16. n. 1. & 2. Deinde, quando legis Positivæ, etiam humanæ, transgressio cessura videtur in contemptum ipsius legis & potestatis legislatricis, vel in detrimentum Fidei & Religionis Christianæ; quia tali casu legis transgressio intrinsecè mala & vetita est Iure Naturali, potestatis publicæ & Religionis commune bonum cuius privato præferendum, dictante, cit. Suarez n. 7. Laiman n. 6. & Palao n. 3. Demum, quando divina lege aliquid institutum vel præceptum est tanquam medium simpliciter necessarium ad salutem: ut in nova Lege in peccato Originali conceptis Baptismi, & in Actuale & lethale relapsis Pœnitentiæ Sacramenta; cum sine his in re aut voto susceptis justificari non possint. Unde ad eorum susceptionem in Adamo lapsi & postea relapsi adstringuntur Iure Naturali, ad usum mediocrum, ad æternam salutem con-

sequendam simpliciter necessarium, quemlibet obligante.

Rectè etiam cum Sylvestro V. cit. Sanchez Lib. 3. de Matrim. disp. 10. n. 23. monet, in externo foro, cum necessitas saltem non extrema à legis obligatione excusat, ad superiores recurri, & actionem eâ præceptam omittendi vel prohibitam ponendi licentiam peti consuevisse ac debere; ut legis temerè violatæ suspicio evitetur.

Quartò, à legis etiam humanæ observatione necessitate Morali communi subditos non excusari, frequenti DD. calculò receptum & exploratum est; quòd, si ea excusaret, propter casuum quotidie occurrentium frequentiam, legales obligationes pessimò publicò facillè eluderentur. Ex deductis Expeditus Regulæ præsentis sensus est, *Extremâ & gravi necessitate Morali urgente sapè licita & honesta sunt actiones & omissiones, quæ Positivæ à lege humanâ, & aliquando etiam Divinâ, prohibita sunt.*

REGVLA V.

Quod Latenter aut per Vim vel aliàs Illicitè introductum est, nulla debet Stabilitate subsistere.

SUMMARIUM.

1. Regule sensus,
2. Exempli actuum Jure irritorum,
3. Et infirmorum declaratur.

Similis huic est Regula, *Quæ contra Jus sunt, utique pro infectis haberi debent, quæ est, 64. in 6. infra tradenda.*

Hòc locò propositæ sensus est, *Id, X y y 3 quod do-*